

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 5490 від 13.05.2021
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо повноважень вищих спеціалізованих судів з розгляду справ про адміністративні правопорушення»

Метою законопроекту, як це зазначається у пояснювальній записці до нього, є надання суддям вищих спеціалізованих судів повноважень на розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 185-3 «Прояв неповаги до суду або Конституційного Суду України» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести до ст. ст. 213 «Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення» та 221-1 «Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди та Верховний Суд» КУпАП відповідні зміни.

Законопроект на момент його внесення до Верховної Ради України не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-ІХ.

В якості обґрунтування необхідності прийняття законопроекту в пояснювальній записці до нього вказується на те, що «повага до суду є однією з умов належного функціонування правової держави. Положеннями статті 129 Конституції України встановлено, що за неповагу до суду чи судді винні особи притягаються до юридичної відповідальності. Відповідно до статті 50 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, має наслідком відповідальність, установлену законом.

Проявами неповаги до суду є злісне ухилення від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або непокори зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого чи порушення порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил.

У разі, якщо буде встановлено, що особа вчинила умисні дії, які свідчать про неповагу до суду, вирішується питання про притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за статтею 185-3 «Прояв неповаги до суду або Конституційного Суду України» КУпАП. За загальним порядком така справа розглядається суддею-доповідачем зі складу суду, що розглядає справу, під час розгляду якої вчинено правопорушення. Однак, зміст статей 213 та 221-1 КУпАП не дає змоги стверджувати, що такі права мають судді вищих спеціалізованих судів... Відтак, судді вищих спеціалізованих судів, у тому числі судді Вищого антикорупційного суду, позбавлені можливості за наявності прямого обов'язку реагувати на неповагу до суду, порушення порядку судового засідання тощо, вирішувати питання про притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за такі прояви в порядку, встановленому КУпАП...».

Проаналізувавши законопроект, Головне управління вважає ці аргументи авторів законопроекту слушними та вбачає за можливе погодитись зі сформульованими у ньому пропозиціями. Разом із тим, вважаємо за необхідне звернути увагу на таке.

Відповідно до ч. 3 ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» систему судоустрою складають: 1) місцеві суди; 2) апеляційні суди; 3) Верховний Суд. У свою чергу, у ч. ч. 2, 3 ст. 31 вказаного Закону передбачено, що для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону *в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди, якими є: 1) Вищий суд з питань інтелектуальної власності; 2) Вищий антикорупційний суд. Вищі спеціалізовані суди розглядають справи, які віднесені до їх юрисдикції процесуальним законом.*

Наразі в Україні із вищих спеціалізованих судів діє лише Вищий антикорупційний суд (далі – ВАС). 13 лютого 2020 року відповідно до ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» здійснено державну реєстрацію новоутвореної юридичної особи – Вищого суду з питань інтелектуальної власності, про що внесений запис до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань¹. Однак на сьогоднішній день вказана судова інституція ще не розпочала свою діяльність.

У даному контексті звертаємо увагу, що базовим законодавчим актом, який визначає засади організації та діяльності ВАС, спеціальні вимоги до суддів цього суду та гарантії їх діяльності, є Закон України «Про Вищий антикорупційний суд». При цьому, відповідно до ч. 1 ст. 4 цього Закону ВАС: 1) здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанцій у *кримінальних провадженнях* щодо кримінальних правопорушень, віднесених до його юрисдикції (підсудності) процесуальним законом, а також шляхом здійснення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у таких кримінальних провадженнях, здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанції у справах про

¹ Зареєстровано Вищий суд з питань інтелектуальної власності / Судова влада України. URL : <https://court.gov.ua/press/news/889183/>

визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави *в порядку цивільного судочинства*; 2) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику у кримінальних та інших провадженнях, віднесених до його підсудності, інформує про результати узагальнення судової практики Верховний Суд та надає йому пропозиції до висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються організації та діяльності ВАС, спеціальних вимог до суддів цього суду та гарантій їх діяльності, а також оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті. Отже, чинний Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» *не відносить до юрисдикції ВАС розгляд справ про адміністративні правопорушення*.

Аналіз наведених вище приписів дозволяє дійти висновку, що прийняття законопроекту у пропонованій редакції без внесення відповідних змін до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» створить небажану законодавчу колізію між ст. ст. 213, 221-1 КУпАП (у редакції проекту) та ст. 4 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», що, у свою чергу, утруднить практичне застосування пропонованих у проекті норм.

На підставі викладеного вважаємо, що для досягнення мети законопроекту варто розглянути можливість внесення до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» змін, якими до повноважень ВАС буде віднесено розгляд справ про адміністративні правопорушення з підстав та у порядку, передбачених КУпАП.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Т. Ругаєва

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000008BF77900E1514902
Дійсний до: 28.05.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/188960 від 09.06.2021

538337